

Pensiju tēma ir par daudz sakāpināta

Ar ekonomistu **Gati Kokinu** sarunājas Māris Zanders

▲ «MANS viedoklis šajā gadījumā varētu atšķirties no ekonomistu *mainstream*, jo man neliekas, ka sociālajā budžetā mēs būtu pārspīlējuši ar devīgumu,» uzdrošinās apgalvot Gatis Kokins.

FOTO - KRISTAPS KALNS, DIENAS MEDIJI

VAL, lasot partiju piedāvājumus nodokļu jautājumos, no profesionāla viedokļa rodas komentārs: ā, tas gan pareizi teikts? Vai otrādi – kāpēc netiek runāts par...

Mērķi plus mīnus ir izvirzīti pareizi. Savukārt veidi, kādos nonākt pie mērķa, ir atšķirīgi, un tas tikai dabiski, jo partijas atšķiras. Labais ir tas, ka partijas ir identificējušas mērķi – Latvijai jāturpina attīstīt rūpniecību. Bet ir

domāt par nacionālajām interesēm. Un, kā jau teicu, daudzi ir to sapratuši, bet pagaidām vēl baidās atklāti pateikt.

Ja runājam par konceptuālām lietām, vēl programmās pietrūkst izpratnes par ekonomikas sabalansētību. Mums tagad iecienīti runāt par Latvijas ekonomikas orientāciju uz eksportu, bet tādu izteikti uz eksportu orientātu ekonomiku nesau-

ņemumiem un nepilnībām šo sadaļu mēs tomēr esam izdarījuši. Nelaime gan tā, ka esam dabūjuši nevis «to pašu funkciju apjomu par mazāku naudu», bet «par mazāku naudu mazāku apjomu», respektīvi, ir notikusi valsts pārvaldes kapacitātes būtiska pasliktināšanās. Attiecīgi te daudz griezt nav ko. Savukārt, ja runājam par lielo bildi, par to, kā strādā valdība, tad, atklāti sakot, mēs līdz tam neesam nemaz nonākuši. Ir bijusi kaut kāda iekšēja kaušanās koalīcijā, bet diskusijas nav bijis, piemēram, par jautājumu, kā izveidot valdību bez feodālisma, kad visi trīs katrs par savu ministriju, bet to lielo bildi neredz un neviens to arī nekoordinē.

Un kā šo feodālismu mazināt?

Ir skaidrs, ka tuvākajā laikā mums nebūs valdības, kuru veido vienas partijas cilvēki. Manuprāt, vajadzētu šīs koalīcijas diskusijas fokusēt uz premjera, nosacīti runājot, komandu, savukārt ministrijas, starpministriju attiecības atbrīvot no šī partijiskuma. Respektīvi, šajā premjera lokā partiju deleģētie cilvēki izplēšas, izstrīdas, liek veto utt., savukārt ministri atbild

pareizi teikts? Vai otrādi – kāpēc netiek runāts par...

Mērķi plus mīnus ir izvirzīti pareizi. Savukārt veidi, kādos nonākt pie mērķa, ir atšķirīgi, un tas tikai dabiski, jo partijas atšķiras. Labais ir tas, ka partijas ir identificējušas mērķi – Latvijai jāturpina atīstīt rūpniecību. Bet – ir skaidrs, ka vienkāršu receptu šī mērķa sasniegšanai nav, savukārt par sarežģītajām partijās klusē. Pieļauju, ka politiķiem ir skaidrs, kādas ir šīs receptes, bet kaut kā neērti par tām publiski runāt.

Jo?

Tāpēc, ka tad nāktos teikt: iekļaušanās brīvā preču un finanšu plūsmu tirgū ir viena lieta, bet nepieciešams arī zināms protekcionisms, valsts kapitālisms. Redzat, tiem ekspertiem, kuri paši nekandidē, ir vieglāk – viņi var aicināt skatīties, piemēram, uz Vācijas zemes banku sistēmu, kas kredītē tāds projekts, ko komercbankas kreditēt nevēlas. Savukārt, ja esi politiķis, tad – vismaz man ir tāda sajūta – kaut ko tādu pateikt ir bail. Bail no pārmetumiem tepat Latvijā, kas balstītos uz tēzi, ka valsts līdz šim nav demonstrējusi spēju efektīvi pārvaldīt kādus aktīvus un kāpēc gan lai tagad būtu citādi. Bail no Briseles pārmetumiem, ka tāda politika neatbilst Eiropas Savienības principiem. Redz', Vācija var atļauties runāt vienu, darīt citu. Viņi runā par brīvu kapitāla kustību, bet paši ierobežo banku iespējas izvest kapitālu no valsts. Viņi runā par valsts neatbalstītu tirgu, bet paši, kā jau minēju, caur valsts bankām dod finansējumu. Man jau liekas, ka arī mums ir pienācis laiks iemācīties šādu Ēzopa valodu un

teikt. Ja runājam par konceptuālām lietām, vēl programmās pietrūkst izpratnes par ekonomikas sabalansētību. Mums tagad iecienīti runāt par Latvijas ekonomikas orientāciju uz eksportu, bet tādu izteikti uz eksportu orientētu ekonomiku pasaulē nav daudz – Japāna un vēl dažas. Citiem vārdiem sakot, vairāk jārunā par iekšējā patēriņa saglabāšanu un attīstīšanu. Jo redz', kas notiek... Eksportētāji pelna, šiem uzņēmumiem rodas kaut kādi līdzekļi investīcijām, kas, protams, ir labi. Bet būsīm godīgi – plašām tautas masām tas neko daudz nedod. Aizraujoties ar eksportu, mēs esam piemirsuši par iekšējo patēriņu.

Bet kā šo iekšējo patēriņu veicināt?

Jādomā, bet paskatīsimies, kas notiek kaut vai Zviedrijā – par spīti kopējai augstajai nodokļu masai, viņi tomēr atrod kaut kādus ekonomiskos tusiņus, kur nodokļi ir zemi. Un tajos dzīve kūsā, un tas efekts «pārlejas» arī uz ekonomiku kopumā. Es nevaru uzreiz pateikt, kas ir šie tusiņi Latvijas gadījumā. Varbūt pārtikas nozare, varbūt kultūra. Man tikai liekas, ka tur nevajadzētu aizrauties ar pazeminātām PVN likmēm – jāmeklē citas formas.

Vai jums, lasot programmas, neradās sajūta, ka dīvainā kārtā proporcionāli maz uzmanības veltīts daudz piesauktajām strukturālajām reformām?

Radās, bet te jānoskaidro. Ja runājam par valsts pārvaldes reformu, tad ir divas tēmas. Pirmā – samazināt to līdz kaut kādam saprātīgam līmenim. Ar lieliem iz-

lijas diskusijas fokusēt uz premjera, nosacīti runājot, komandu, savukārt ministrijas, starpministriju attiecības atbrīvot no šī partijiskuma. Respektīvi, šajā premjera loka partiju deleģētie cilvēki izplēšas, izstrīdas, liek veto utt., savukārt ministri atbild nevis partijām, bet premjeram. Jāatzīst, ka šī koalīciju problēma nav tā īsti atrisināta arī citur Eiropā, tomēr mums uz šo premjera lomas pastiprināšanu ir jāvirzās. Citādi mums te veidojas situācijas, kad divas ministrijas nespēj risināt jautājumus, pat ja abu priekšgalā ir vienai partijai piederīgi cilvēki...

Izskatās, ka sociālo sfēru skarošie jautājumi līdz vēlēšanām ir nolikti malā. Vai mēs to varam uztvert mierīgi, tā teikt, varam pagaidīt, vai arī šī gumijas vilkšana ir bīstama?

Nu, mans viedoklis šajā gadījumā varētu atšķirties no ekonomistu *mainstream*, jo man neliemas, ka sociālajā budžetā mēs būtu pārspilējuši ar devīgumu. Citiem vārdiem sakot, es nepiekrītu, kad attīstības iespējas gandrīz vai sasaista ar spēju samazināt kādus pabalstus. Sociālā budžeta ilgtspēja ir atsevišķs temats, bet man šķiet, ka tā problēma vispār ir mākslīgi izdomāta. Cita lieta, ka ir pabalsti, kurus var reformēt tā, lai tie precīzāk palīdzētu cilvēkiem, kuriem tie nepieciešami, bet tam jau priekšvēlēšanu gaisotne netraucē. Tomēr kopumā tāda «ceļšanās» ir pamatota Vācijā, Zviedrijā, pie mums tā ir pārāk sakāpināta. Ja mēs saglabājam pašreizējo finansējuma apjomu, es neredzu briesmīgas sekas budžetam. ●